

ACȚIUNILE REVOLUȚIONARE ALE MINERILOR DE LA AGHIREȘ (ȘORECANI) DIN ANII 1929—1932

Perioada anilor 1929—1933 are o importanță deosebită pentru istoria mișcării muncitorești din România. În cursul acestor ani, întreaga lume capitalistă a fost zguduită de o criză economică fără precedent ce a luat forme ascuțite și în România burghezo-moșierească, unde împletirea crizei industriale cu cea agrară, dependența față de monopolul străin occidental și starea înapoiată a economiei țării au constituit elemente de agravare a crizei economice.

Producția industrială puternic lovită de criză a scăzut în anii 1929—1933 cu circa 50%, consecințele crizei fiind catastrofale mai ales în industria grea¹. În ansamblu, pe lângă scăderea producției și afectarea gravă, sub diverse forme, a tuturor ramurilor agriculturii, desfășurarea crizei a fost marcată și de restrângerea operațiilor bancare și comerciale, de falimentul unui mare număr de întreprinderi, de reducerea salariilor, înrăutățirea condițiilor de muncă, mărirea numărului șomerilor, creșterea poverilor fiscale asupra maselor etc.

Perioada crizei economice a însemnat totodată o etapă nouă a acțiunilor muncitorești, în care masele muncitoare din România au militat pentru ieșirea din criză pe calea arătată de Partidul Comunist Român — singurul partid politic care a chemat și a condus masele la luptă revoluționară.

Partidul Comunist, deși scos în afara legii, a continuat să fie conducătorul maselor, luptător neînfricat împotriva exploatării, pentru o viață mai bună, mobilizînd pretutindeni muncitorimea la acțiuni neîntrerupte care au culminat cu eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie—februarie 1933.

¹ *Din istoria contemporană a României*, București, 1965, p. 15.

Acțiunile minerilor de la Aghireș (Șorecani)* din anii 1929—1932 se încadrează în uriașul val de luptă al clasei muncitoare din țara noastră, care sub conducerea P.C.R. a militat pentru ieșirea din criză pe cale revoluționară.

Condițiile grele ale vieții cotidiene de miner s-au înrăutățit într-un ritm accentuat odată cu izbucnirea crizei. Dat fiind specificul locului de muncă, muncitorii minelor de la Aghireș (Șorecani) lucrau în condiții neînchipuit de proaste. Datorită stratului subțire de cărbune, minerii erau nevoiți să lucreze timp de 12 ore pe zi culcați pe spate, în aerul sufocant, încărcat cu praf de cărbune și fum de dinamită². Surmenați, cu plămîinii distruși și suferind de reumatism, din cauza lipsei de ventilație ei erau expuși primejdiei gazului de mină ori altor accidente. Societatea se purta în mod neomenesc cu cei accidentați, neplătind despăgubirile și ajutoarele prevăzute de lege. Este cunoscut cazul unui miner din Curturiș, care în 1931 s-a accidentat devenind incapabil de muncă. Pentru a nu-i plăti despăgubire, Direcțiunea minei l-a „transferat” ca paznic de noapte, căutînd în continuare pretexte pentru a-l putea concedia fără a-i mai achita despăgubirile legale. Transferat arbitrar în minele Băgara, a fost concediat după un anumit timp pentru o vină născocită³.

Lipsa protecției și siguranței la locul de muncă îmbinată cu condițiile detestabile de locuit în încăperile întreprinderii (de unde minerii erau alungați după bunul plac al Direcțiunii), inexistența asistenței medicale, îngreuna viața minerilor și a familiilor lor.

La Aghireș, ca și la alte întreprinderi miniere, alimentația constituia una din cele mai spinoase probleme. În colonia minei, la Ticu, dat fiind faptul că nu exista un magazin alimentar, muncitorii mineri erau obligați să cumpere totul din magazinele întreprinderii, unde prețurile erau mult majorate**. De cele mai multe ori ma-

* La 30 km nord-vest de Cluj, la nord de linia ferată Cluj—Oradea, în jurul localității Aghireș se găsesc zăcăminte de cărbune brun. Exploatarea lui, începută încă la mijlocul secolului al XIX-lea, atinge cel mai înalt grad la sfîrșitul deceniului al 3-lea din secolul nostru, cînd la Aghireș (Șorecani) se extrag 2,65% din întreaga producție de cărbune a țării.

În perioada aceasta, minele situate în regiunea Aghireșului erau proprietatea Societății Anonime „Minele de Cărbune din Ardeal”, constituită în 1918 cu un capital de 2.000.000 coroane. Teritoriile miniere se află în județul Cluj între linia ferată Cluj—Oradea și Valea Almașului, pe ultimele coline ale versantului estic al munților Apuseni, însumînd un total de 22.000 ha perimetru de exploatare.

Principalele localități ale acestui teritoriu sînt următoarele: Comuna Aghireș — centrul rural cel mai populat; Aghireș-Gară, unde este gara de încărcare a Societății Anonime și în jurul căreia s-a creat un centru industrial destul de important. Astfel, există aici stația terminală a funicularului, separatorul de cărbune, centrala electrică interurbană „Șorecani” S.A. pentru întreprinderi electrice, fabrica de gips și îngrășăminte chimice I. Kramer, fabrica de gips Aghireș și fabrica de cerneluri și articole de birou „Niagara” — toate atrase aici de existența în apropiere a cărbunilor, de linia ferată Cluj—Oradea (cale de comunicație ieftină și rentabilă) și a energiei electrice ieftine. O altă localitate de pe acest teritoriu este colonia minieră Ticu, unde era concentrată întreaga conducere tehnică a exploatărilor, precum și magazinele de materiale. În afară de acestea mai există localitățile Ticu-sat, Curturiș, Băgara, Dîncu, unde sînt situate gurile de exploatare minieră.

² *Vörös Erdély (Ardealul Roșu)*, iulie-august 1932, în Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 1112, fila 00353.

³ *Egeresi ifjú harcos (Tînărul luptător din Aghireș)*, an I, nr. 1, noiembrie (1931).

** În anii crizei prețurile la făină, sare, zahăr, ulei, articole de îmbrăcăminte erau majorate cu 60—80%. Lemnele pe care Direcțiunea le cumpăra cu 100 lei m, erau vîndute minerilor cu 180 lei, iar cărbunii soși de mineri contra 20 lei vagonetul erau revînduți minerilor cu prețul de 50 lei (bineînțeles se revindeau resturile). *Vezi Erdélyi Szikra (Știința Ardealului)*, an I, nr. 3, p. 3, 19 aprilie 1931.

gazinul nu era bine aprovizionat, așa încît minerii erau nevoiți să cumpere mărfurile de proastă calitate oferite de magazinul alimentară. Luînd în cursul lunii alimente pe datorie, la salarii minerii nu primeau decît sume mici de bani, restul fiind reținut.

Au fost nenumărate cazuri cînd minerii nu au primit timp de mai multe luni nici un ban din cauza datorilor. În același timp, prin aceste datorii ei erau dependenți economiceste de întreprindere, neavînd posibilitatea să se mute din colonie în alte părți, ori să schimbe locul de muncă⁴.

Situația muncitorilor mineri era agravată de scăderea salariului real. Salariile erau diferite, după specificul muncii, calificare, după vîrstă și sex. Astfel salariile muncitorilor între 14 și 18 ani erau cu 35% pînă la 50% mai mici decît salariile muncitorilor adulți⁵.

În anii crizei salariile au scăzut, în timp ce prețurile au crescut vertiginos. Înseși rapoartele oficiale de specialitate ale vremii sînt nevoite să recunoască: „indicele general al mișcării salariului în anul 1931 reprezintă o scădere de 11,30% față de indicele anului 1930 (pe țară) și o scădere de 12,04% în centrul industrial și comercial Cluj⁶; sau privitor la 1932: „salariile muncitorilor au scăzut în anul 1932 cu 10—15% față de anul 1931*** (s.n.) deși indicele de scumpete arată o ieftinire de 8%⁷. Lipsa de lucru a influențat defavorabil asupra salariilor muncitorești, făcînd ca acestea să scadă în proporție mai mare decît ieftinirea vieții⁷.

La toate acestea se mai adăuga și șomajul care în perioada crizei a luat proporții necunoscute pînă atunci. Astfel, din cele cinci întreprinderi carbonifere ale regiunii Inspectoratului Muncii Cluj****, în 1932 mai lucrau doar două („Minele de cărbuni din Ardeal“ S.A. cu 700 muncitori și „Minele de Cărbuni din Surduc“ S.A. cu 420 muncitori), iar celelalte trei (Valea Agrișului, Bobota și Tihău, toate în județul Sălaj) și-au încetat activitatea⁸.

Șomajul constituia problema vitală a muncitorimii. Într-un raport al Uniunii Muncitorilor Minerii se arată că: „problema cea mai importantă care ni se pare astăzi (februarie 1932 n.n.) este problema lipsei de lucru. Criza în industria minieră este foarte gravă și consecința ei cea mai imediată și mai dureroasă pentru muncitori este șomajul răspîndit la toate întreprinderile miniere de cărbuni, minereu de fier, saline etc.⁹“.

La fel ca toți minerii, cei de la Aghireș (Șorecani) au cunoscut din plin șomajul, atît cel parțial cît și cel total. La început, în primii ani ai crizei, conducerea Societății recurgea la concedieri din motive de cele mai multe ori născocite sau arbitrare.

Astfel, la 25 ianuarie 1929, doi mineri, membri în comitetul de tratative care în acea zi urma să susțină tratativele de conciliațiune cu Societatea, au fost concediați, deoarece șeful exploatării voia ca la tratative să ia parte muncitori numiți de el și nu cei aleși de mulțimea minerilor¹⁰. În același an, în martie, Direcțiunea a concediat un miner care a avut îndrăzneala să ceară intervenția comisiei de anchetă pentru cercetarea cauzei morții unui alt miner, accidentat la surparea din vina Direcțiunii a unei galerii de la minele Ticu¹¹.

Mai tîrziu, minerii au fost amenințați și cu șomajul parțial. La Aghireș (Șorecani), în 1930 conducerea Societății a prezentat următoarele alternative: ori lucrează întreg efectivul de mineri, dar atunci vor lucra numai patru zile pe săptămînă, ori vor fi

⁴ Erdélyi Szikra, an I, nr. 3, p. 3, 19 aprilie 1931.

⁵ Raportul Inspectoratului Muncii Cluj, 1932.

⁶ Buletinul muncii și asigurărilor sociale, anul XI, nr. 1—2, 1932, p. 186.

*** Ceea ce înseamnă că față de 1930 au scăzut în medie cu 35%.

⁷ Raportul Inspectoratului Muncii Cluj, 1932.

**** Inspectoratul muncii Cluj cuprindea următoarele județe: Cluj, Sălaj, Satu Mare, Maramureș, Năsăud, Someș, Turda.

⁸ Raportul Inspectoratului muncii Cluj, 1932.

⁹ Uniunea Muncitorilor din Industria Minieră din România. Raport la Congresul VII, București, 1932, p. 115.

¹⁰ Minerul, Cluj, an. XI, nr. 2, 28 februarie 1929.

¹¹ Idem, nr. 3, 15 martie 1929.

concediați muncitorii localnici, menținându-se la lucru muncitorii veniți din alte părți¹². Nici una din aceste alternative nu a fost aplicată, dar peste câteva luni Societatea „Minele de Cărbuni din Ardeal“, a luat hotărârea de a concedia la 15 mai 1930 „pe toți muncitorii, întrucît pe acea dată urmează să înceteze toate lucrările întreprinderii“¹³. Lovindu-se de împotrivirea dîrză a muncitorilor, nici această încercare nu a reușit.

În contractele colective din anii 1931 și 1932 s-a prevăzut că vor fi concediați fără preaviz toți cei care vor lipsi o singură zi sau cei care vor avea 2 absențe nemotivate (se putea motiva numai cu deces sau naștere în familie)¹⁴.

Șomajul ia o tot mai mare amploare. După cum se arată în „Buletinul Muncii și Asigurărilor Sociale“, „cel mai ridicat număr de lipsiți de lucru îl găsim în regiunea Clujului, Aradului, Timișoarei, fapt care se explică și prin caracterul mai mult industrial al Ardealului“¹⁵.

Condițiile vitrege de muncă, lipsa măsurilor pentru protecția muncitorilor au dus la înmulțirea accidentelor de producție. Astfel, în seara zilei de 27 februarie 1929 la una din galeriile minei Ticu s-a surpat o intrare care a îngropat sub dărîmături corpul minerului Siklódi Francisc și a rănit alți cîțiva mineri. Accidentul s-a produs din vina Direcțiunii minelor care timp de 7 ani nu a făcut nici o lucrare de întreținere la intrarea în galerie. În urma minerului mort a rămas o văduvă și patru copii orfani¹⁶.

Situația economică deosebit de grea, condițiile de trai insuportabile, nedreptățile au făcut ca tot mai mulți muncitori oropsiți să caute o modalitate de remediere a situației existente. Muncitorimea de la Aghireș (Șorecani), avînd un trecut revoluționar frumos, cu un nucleu muncitoresc destul de bine încheșat, a întreprins încă în anii premergători crizei acțiuni muncitorești menite să ducă la cîștigarea drepturilor: ziua de muncă de 8 ore, mărirea salariului, achitarea lui la timp, aprovizionarea magaziei alimentare etc.

Astfel, în 1928, cînd a fost ridicată starea de asediu (ce fusese decretată încă în 1920 după înăbușirea grevei generale), s-au ținut cîteva adunări în care s-a încercat organizarea minerilor în sindicatele conduse de P.S.D.

În această perioadă au fost create sindicatele din Teliuc și Comănești și au fost reînființate sindicatele din Uioara, Criștior și Aghireș-Ticu¹⁷.

Cu toate că aceste sindicate, avînd la conducere unele elemente reformiste, retrograde, nu reprezentau încă bastioane revoluționare înaintate, ele constituiau totuși o formă organizatorică demnă de luat în seamă, care nu peste mult timp și-a făcut simțită prezența, mai ales după ce un mic nucleu de simpatizanți comuniști a început să activeze în sînul sindicatului.

Astfel, încă în primele zile ale anului 1929, muncitorii mineri din Aghireș (Șorecani) în frunte cu simpatizanții comuniști, ca urmare a încercării Direcțiunii de a reduce în mod abuziv salariile muncitorilor, au lăsat în

¹² Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 905, fila 0096.

¹³ *Idem*, fila 0087.

¹⁴ *Buletinul muncii și asigurărilor sociale*, an. XII, nr. 1—2, p. 325—326.

¹⁵ *Buletinul muncii și asigurărilor sociale*, Index an. XIII, nr. 1—12, 1933, p. 16.

¹⁶ *Minerul*, an. XI, nr. 3, 15 martie 1929.

¹⁷ *Raport la Congresul VII al Uniunii Muncitorilor din Industria Minieră din România*, București, 1932, p. 73—74.

mod solidar lucrul, revendicându-și drepturile¹⁸ și cerînd majorarea salariilor. La tratativele directe ce au avut loc la 25—26 ianuarie între delegații muncitorilor și reprezentanții Direcțiunii, nu s-a ajuns la nici o înțelegere¹⁹. Comisia de arbitraj întrunită la 16 februarie nu a adus nimic nou și astfel conflictul a ajuns spre rezolvare în fața Tribunalului din Cluj.

În fața hotărîrii intransigente a muncitorilor de a-și apăra pînă la capăt drepturile, în ziua de 20 februarie Tribunalul din Cluj a fost nevoit să decidă în favoarea minerilor, acordîndu-le la salariile existente o majorare de 30⁰/₀. A mai fost majorată plata cheltuielilor efectuate pentru lucrările de întreținere a minelor; s-au cîștigat 70⁰/₀ pentru lucrările efectuate la sărbători; s-a acordat chirie acelor muncitori cărora Societatea nu le putea asigura locuințe, precum și cărbuni pentru încălzirea locuințelor muncitorilor²⁰.

A fost un prim succes al luptei minerilor din Aghireș (Șorecani) ce i-a mobilizat pentru acțiunile viitoare. Într-o mare adunare ținută la 24 februarie 1929, minerii au aflat de victoria lor și chiar atunci a fost aleasă o delegație de cinci mineri care avea sarcina să ceară Direcțiunii repri-mirea celor 30 de ortaci concediați nu de mult²¹. În aceeași adunare, minerii au cerut acordarea amnistiei generale politice și militare²².

*

Odată cu criza începuse și lupta. La prima încercare a Direcțiunii de a reduce salariile minerilor, aceștia au ripostat hotărît și fără întîrziere. Minerii și-au dat seama că nu există altă cale decît lupta dîrză și perseverentă, în ciuda tuturor greutăților.

Chiar în condițiile vitrege ale ilegalității, acțiunile Partidului Comunist s-au făcut simțite pe întreg cuprinsul țării. El a acordat o importanță tot mai mare organizării temeinice a luptei economice în orice loc de muncă, pe baza studierii situației concrete a raportului de forțe, a stării de spirit a muncitorilor și a formulării celor mai importante revendicări. Luptele muncitorilor — conform hotărîrilor Congresului al IV-lea al Partidului Comunist Român — puteau căpăta un conținut revoluționar numai în condițiile existenței și mai ales ale activității unui simbur revoluționar la fiecare loc de muncă.

Pe baza acestor indicații Comitetul Regional Cluj al Partidului Comunist Român a organizat, a coordonat și a condus activitatea celulelor de partid din întreprinderile industriale ale regiunii. Sarcina organizării și coordonării luptei minerilor din bazinul minier Aghireș (Șorecani) revenea Comitetului local Cluj, care prin delegații trimiși în repetate rînduri a dat

¹⁸ *Minerul*, an. XI, nr. 2, 29 februarie 1929.

¹⁹ *Idem*.

²⁰ Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 1112, fila 00137.

²¹ *Minerul*, an. XI, nr. 3, 18 martie 1929.

²² *Idem*.

îndrumări practice muncitorilor de aici²³. De un real folos în acest sens a fost venirea la Ticu la finele anului 1929 a unui grup de mineri din Valea Jiului, cu o bogată experiență de organizare și de luptă, care au fost nevoiți să se refugieze din pricina represiunilor autorităților după luptele din august 1929 de la Lupeni și care au adus un suflu nou în activitatea revoluționară a minerilor de la Aghireș (Șorecani), întărind rîndurile acestora și mobilizîndu-i la acțiuni revendicative tot mai hotărîte și mai eficiente.

Elementele revoluționare simpatizante cu mișcarea comunistă s-au grupat în jurul celulei de partid din Ticu-colonie condusă de Fuchs Ștefan (unul din minerii veniți din Valea Jiului)²⁴. Activitatea comuniștilor din bazinul Aghireș (Șorecani) era îndrumată din partea Comitetului local Cluj de către Mindruț Francisc. Comuniștii, printr-o activitate perseverentă, au reușit să atragă de partea lor nu numai mineri, ci și țărani din satele vecine²⁵.

Concomitent, Partidul Comunist Român a organizat prin intermediul Comitetului local din Cluj al Uniunii Tineretului Comunist un mare număr de tineri muncitori, combativi, cu largi legături în sinul maselor muncitoare. Ca delegat din partea Comitetului local Cluj al Uniunii Tineretului Comunist a activat Vasile Pogăceanu, care a organizat în bazinul minier Aghireș (Șorecani) și în special în colonia Ticu un puternic nucleu de tineri în frunte cu Györgyfalvi Francisc, Brie Nicolae I, Györgyfalvi Adalbert, Tămășuc Nicolae etc.²⁶.

Celulele locale din Aghireș (Șorecani), Ticu, țineau în permanență legătura cu comuniștii din Cluj, de unde erau aprovizionați cu manifeste, broșuri și materiale de partid. Ei participau la ședințe ilegale, întorcîndu-se cu bogate și utile învățăminte pentru bunul mers al muncii ilegale în rîndurile minerilor. Celulele locale au mobilizat și forțele satelor din împrejurimi (Tămășu, Curturiș, Dîncu). Astfel în scurt timp întregul bazin Aghireș (Șorecani) a fost cuprins de un spirit revoluționar de luptă²⁷.

Referindu-se la activitatea comuniștilor, un raport, document al vremii, arată că numărul aderenților la Partidul Comunist „a crescut considerabil în ultimul timp”²⁸.

Partidul Comunist nu numai că și-a întărit rîndurile, dar a exercitat o influență covârșitoare prin linia politică intransigentă pusă în slujba bineului maselor muncitoare, asupra majorității covârșitoare a minerilor și a sătenilor din jur. Mobilizînd toate forțele: mineri, țărani, femei, indiferent de naționalitate, încă din primele luni ale anului 1930 la Aghireș (Șore-

²³ Arhiva Exploatării Miniere „Șorecani”, Fond nenumărat (în continuare A.E.M. „Șorecani” F.n.), dos. V, fila 17.

²⁴ *Idem.*

²⁵ *Idem.*

²⁶ A.E.M. „Șorecani” F.n. dos. II, fila 1, 3, 6.

²⁷ Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 905, fila 0047.

²⁸ *Idem.*

cani) era formată o unitate muncitorească, de front comun, ce și-a arătat nu peste mult timp roadele.

Prima înfruntare dintre conducerea Societății și mulțimea minerilor a fost pricinuită de hotărârea Direcțiunii de a concedia la 15 mai 1930 pe toți angajații Societății. Minerii și familiile lor au ripostat vehement, cerînd anularea hotărîrii de concediere. După cum recunosc și actele oficiale, spiritele erau atît de agitate, încît comandantul Legiunii de Jandarmi a primit ordin să se deplaseze personal la fața locului „spre a examina din timp starea de spirit a muncitorilor și a raporta numărul de jandarmi necesar a fi concentrați pentru menținerea ordinii și oprirea oricăror manifestațiuni dăunătoare . . . autorităților”²⁹.

În urma tratativelor duse între delegații muncitorilor și Direcțiune și în urma intervenției Inspectoratului Muncii din Cluj, Societatea a continuat lucrul cu toții muncitorii. Dar aceste înțelegeri rămîneau provizorii și incerte. Situația generală continua să se înrăutățească zi de zi, iar la Aghireș (Șorecani) mizeria devenea tot mai accentuată, deoarece acționarii capitaliști urmăreau un singur țel: mărirea producției concomitent cu reducerea salariilor, pentru a putea ieși din criză cu profiturile intacte, pe spinarea muncitorilor.

Acest lucru au început să-l simtă tot mai mulți mineri. Comuniștii au căutat să explice oamenilor dedesubturile manevrelor capitaliștilor, dînd în același timp soluții practice pentru cîștigarea drepturilor. Nucleul de partid de la Aghireș (Șorecani) a început să organizeze tot mai des ședințe ilegale în pădurile din Băgara, Curturiș, Leghia. La aceste adunări, la care participau elemente înaintate, revoluționare, simpatizante ale partidului, erau de față întotdeauna unul sau mai mulți delegați ai Comitetului local Cluj al P.C.R., care discutau împreună cu minerii despre grevă ca formă de luptă, despre necesitatea organizării muncitorilor mineri în vederea luptelor viitoare.³⁰

De cele mai multe ori participanții la aceste adunări primeau din partea delegaților materiale propagandistice, manifeste, ziare, fluturashi. Ei le împărțeau minerilor care le citeau în condițiuni vitrege, uneori chiar în adîncul minei. Referitor la aceasta un miner scria: „dacă primim uneori ceva material comunist îl citim în timpul lucrului. În asemenea cazuri întreaga bandă de supraveghetori și de jandarmi adună furioși orice material găsec din întîmplare”³¹.

Tineretul din Aghireș (Șorecani) și-a adus aportul substanțial în munca de propagandă politică, lipind și împrăștiind manifeste, transportîndu-le dintr-un loc la altul. Cîte un grup de tineri reușea de multe ori să introducă manifeste și ziare comuniste chiar în cele mai îndepărtate galerii prin folosirea vagonetelor transportoare de cărbune³².

²⁹ Raportul Inspectoratului IV Jandarmi Cluj, către Inspectoratul General al Jandarmeriei Rurale, în Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 905, fila 0087.

³⁰ A.E.M. „Șorecani“ F.n., dos. 5, fila 14.

³¹ Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 1112, fila 00353.

³² A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 22.

În toamna anului 1931, a fost arestat tânărul Szücs Imre, în timp ce afișa manifeste și fluturași ai P.C.R. și ai U.T.C. care chemau la luptă. Printre altele, în acea perioadă a fost răspândit și manifestul intitulat „Către întreaga muncitorime de la orașe și sate. Către femeile muncitoare. Către soldați și marinari”, semnat de C.C. al P.C.R.³³.

Alături de organele de presă centrale și materialele ilegale ale P.C.R. *Scînteia*, *Vörös Erdély* (Ardealul Roșu) etc., în scopul mai bune orientări a tineretului luptător din bazinul Aghireș (Șorecani), ca urmare a activității fecunde a celulei U.T.C. sub conducerea Comitetului local Cluj al P.C.R.. în luna noiembrie 1931 apare primul număr al ziarului ilegal *Tînărul luptător din Aghireș (Egeresi ifjú harcós)*, organ revoluționar al tinerilor muncitori din Aghireș.^{****}

Ziarul apărut în condițiile grele ale ilegalității prelucra materiale autentice, fapte întimplite în minele de la Aghireș (Șorecani), dînd în același timp îndrumări prețioase tineretului luptător prin analiza marxist-leninistă a problemelor economico-sociale locale. Împreună cu celelalte materiale propagandistice redactate de P.C.R., ziarul a fost un prețios ajutor mobilizator la luptă al tinerilor muncitori revoluționari.

Începînd cu ultimele luni ale anului 1931 și primele luni ale anului următor, situația economică a minerilor s-a înrăutățit proporțional cu adîncirea crizei economice care s-a resimțit din plin la Aghireș (Șorecani) prin neplata salariilor, lipsa alimentelor, a posibilităților de angajare, constrîngerea minerilor față de întreprindere cauzată de datoriile contractate etc.

Din această perioadă datează începutul luptelor tot mai accentuate ale minerilor din Aghireș (Șorecani) împotriva acțiunilor întreprinse de burghezie pentru scăderea nivelului de trai. Ori, așa după cum sublinia și Congresul V al P.C.R., în condițiile crizei economice, lupta împotriva scăderii nivelului de trai al maselor capătă o profundă semnificație politică și călăuzește masele spre lupta pentru o ieșire revoluționară din criză.

Primele luni ale anului 1932 aduc cu sine și primele ciocniri între Direcțiune și mineri. Din luna ianuarie 1932, în plină iarnă deci, Direcțiunea a început să nu mai distribuie cu regularitate salariile mizere ale minerilor³⁴. În urma protestelor minerilor, Direcțiunea a început să achite o parte din salarii, cîteva restanțe rămînînd totuși. Cu ajutorul unor elemente reformiste din sînul conducerii sindicatelor locale (Șuștac Ștefan, Tămaș Ioan, Fabian, Săsăran, Nicoară), Direcțiunea a căutat să-i abată pe muncitori de la lupta revoluționară. La îndemnul Direcțiunii, aceste elemente reformiste căutau să imprime minerilor calea luptei petiționale, a deputățiilor, a discuțiilor tergiversate și a înțelegerilor „omenești”.

La începutul verii anului 1932, Direcțiunea continuă să rămînă datoare minerilor cu cîteva salarii lunare. Minerii și-au dat seama că trebuie între-

³³ Vezi Arhiva Tribunalului Orășenesc Cluj Secția I-a, dos. 3811/1931.

^{****} Un exemplar din unicul număr apărut se află în posesia tov. Jordáky Ludovic, cercetător principal la Institutul de Istorie al Academiei Republicii Socialiste România, Filiala Cluj.

³⁴ *Kolozsvári Friss Újság (Ultimele vești din Cluj)*, an. IV, nr. 129, p. 5.

prinse acțiuni concrete, hotărâte pentru a putea smulge din mâinile Direcțiunii drepturile lor.

În dimineața zilei de 6 iunie 1932, cei 800 de muncitori mineri grupați în jurul nucleului de comuniști au declarat o grevă de scurtă durată urmată de tratative între delegații aleși de mineri și Direcțiune³⁵.

După începerea tratativelor, în aceeași zi, minerii au reluat lucrul pînă la pronunțarea hotărârilor luate în cadrul tratativelor. În urma tergiversărilor, în săptămîna următoare minerii au făcut pregătiri vizibile în vederea declarării unei noi greve. Directorul Societății s-a deplasat personal la Ticu pentru a liniști spiritele, dar văzînd atmosfera încărcată ce domnea printre mineri a promis că se va duce personal la București pentru a face rost de suma necesară achitării salariilor³⁶. Minerii au cerut rezolvarea situației în termen de 2 săptămîni. La 28 iunie salariile nefiind încă plătite, minerii au depus uneltele, au ieșit din mină declarînd grevă pentru a doua oară în aceeași lună³⁷.

Această grevă de două zile reprezintă un pas înainte față de prima. Cu ocazia ei, minerii au înaintat Direcțiunii un program concret de revendicări economico-sociale, în care se arată că:

1. la magazia cu alimente a societății nu există produse alimentare, ori dacă sînt, din cauza datoriilor contractate minerii nu sînt serviți, în timp ce Direcțiunea nu achită salariile minerilor;

2. asistența medicală a muncitorilor e neglijată;

3. minerii nu primesc concediu plătit (de altfel asigurat de lege);

4. minerii bolnavi nu pot beneficia de sanatoriu.

Minerii cer rezolvarea acestei situații odată cu plata salariilor³⁸.

În timpul tratativelor, Direcțiunea a promis că cel mai tîrziu pînă la 3 iulie va achita salariile restante muncitorilor mineri, care în urma insistențelor au reluat lucrul.

Celula de partid din Ticu-Aghireș, analizînd cu ajutorul Comitetului local al P.C.R. din Cluj situația creată, a hotărît să demaște politica înșelătoare a Direcțiunii și a uneltelor lor — elementele reformiste din conducerea sindicatului local — și să arate minerilor că trebuie întreprinse acțiuni mai hotărâte dacă vor să obțină rezultatele dorite. În prima jumătate a lunii iunie un miner din Aghireș (Șorecani) scria următoarele: „acum vedem deja că deputația nu ajunge la nici un rezultat; pentru că atîta vreme cît numai ne rugăm și cerem, de la domni obținem doar promisiuni. Dar dacă pretindem și luptăm atunci vom putea smulge de la domni împlinirea pretențiilor noastre”³⁹. Acest spirit domnea în rîndurile majorității minerilor de la Aghireș (Șorecani) în vara anului 1932. Direcțiunea a recurs din nou la „ajutoarele” sale trimițînd de la centrul din Cluj delegați reformiști

³⁵ *Idem.*

³⁶ *Idem*, nr. 134, din 15 iunie 1932, p. 4.

³⁷ *Munkás Ujság (Ziarul muncitoresc)*, an. XXII, nr. 145.

³⁸ *Idem.*

³⁹ *Vörös Erdély*, iulie-august 1932, în Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 1112, fila 00353.

cu funcții de răspundere pentru a calma spiritele la Aghireș (Șorecani). Delegații au fost primiți cu ostilitate de către mineri. Iată ce se scrie în aceeași scrisoare: „acum fiindcă de două ori am făcut grevă și mai sînt și alegeri au venit la noi într-o duminică, dar n-o să mai dea în curînd pe aici. Noi nu le vom permite să ne trădeze. Noi vrem să luptăm și ne vom îndeplini pretențiile... Nu ne alăturăm trădătorilor; noi vrem să luptăm sub conducerea Partidului Comunist fiindcă numai Partidul Comunist cunoaște singurul drum care duce la libertate”⁴⁰.

Încercarea Direcțiunii și a reformiștilor eșuase. Majoritatea muncitorimii miniere se dovedise hotărîtă să lupte cu consecvență și convingere revoluționară. Direcțiunea, apelînd la ajutorul organelor represive ale statului, a trecut la acțiunea ce avea să lovească destul de puternic unitatea de luptă a muncitorimii din Aghireș (Șorecani): arestarea tuturor celor bănuși de a fi comuniști sau simpatizanți, precum și a celor care în cursul grevelor și a frămîntărilor dăduseră dovadă de spirit revoluționar organizator. La 16 iulie 1932 ziarul „Kolozsvári friss újság” anunță că la Ticu au fost arestați 18 comuniști în majoritate tineri.⁴¹ Printre cei arestați se aflau Fuchs Ștefan, Tămășuc Nicolae, Miheleș Alexandru, Pohl Ștefan, Ember Aladár, Kicsi Ștefan, Nyilas etc.⁴²

În acest timp la Aghireș (Șorecani) lupta continua. La numai cîteva zile, în 26 iulie a izbucnit o nouă grevă de 3 zile din cauza neachitării la termenul promis (23 iulie) a salariilor, precum și din cauza proastei aprovizionări cu făină a coloniei⁴³.

Minerii au trimis la Cluj o delegație formată din Brie Nicolae, Lăcătuș Gavrilă, Săsăran Alexandru, Fabian Ștefan, Lazăr Iuliu. Inspectoratul Muncii și directorul Szántó Nicolae au propus delegației să plece la București pentru a-și cere drepturile la minister. În momentul acesta în sinul delegației s-au ivit două păreri: Fabian și Săsăran au hotărît să plece la București, în timp ce Brie și Lăcătuș au refuzat tergiversarea fără rost, cerînd hotărît directorului Szántó achitarea imediată a salariilor. Ei s-au întors la Ticu colonie, unde, în fața minerilor ce-i așteptau au expus planul de tergiversare al Direcțiunii și al elementelor reformiste. Minerii au hotărît să nu plece nici o delegație la București, cerînd plata neîntîrziată a salariilor.⁴⁴

La începutul lunii noiembrie minerii de la Aghireș (Șorecani) prin delegații lor luptau încă pentru plata salariilor din iunie și iulie. Foamea, frigul au adus familiile minerilor din colonia Ticu și împrejurimi într-o stare jalnică. Din cauza lipsei de îmbrăcăminte, mare parte din copiii minerilor nu mai putea frecventa școala, iar cei care totuși reușeau să

⁴⁰ *Idem.*

⁴¹ *Kolozsvári Friss Újság*, an. IV, nr. 161, p. 2.

⁴² A.E.M. „Șorecani”, F.n., dos. 5, fila 22.

⁴³ Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 1112, fila 00314.

⁴⁴ A.E.M. „Șorecani”, F.n., dos. 5, fila 6.

meargă la școală o făceau „zdrențăroși, mulți desculți cu fețele vinete și trupurile tremurînde . . . purtînd fiecare pecetea mizeriei”⁴⁵

La 26 noiembrie, Direcțiunea Societății a denunțat vechiul contract de muncă pe anul 1932 care expirase. Muncitorii și-au înaintat pretențiile sub forma unui memorandum în vederea încheierii contractului pe anul 1933.

Memorandumul înaintat de muncitori la 25 noiembrie cerea majorarea salariilor cu 25—35⁰/₀, dat fiind faptul că întreprinderea a redus salariile în ultimii trei ani cu 40⁰/₀. Prețurile produselor alimentare s-au scumpit, în timp ce salariul a scăzut. Majoritatea muncitorilor nu cîștigau nici minimul necesar pentru a le asigura traiul de pe o zi pe alta.⁴⁶

Sfîrșitul lunii noiembrie și primele zile din luna decembrie sînt deosebit de frămîntate. Muncitorii organizează adunări în vederea susținerii punctelor cerute în memorandum.⁴⁷ Ei manifestă o deosebită dorință de luptă și o mare coeziune. Li se alătură în luptă pensionarii și bolnavii cărora le-a fost sistată plata ajutoarelor de boală și a pensiilor din partea Casei Cercuale, deoarece societatea nu a achitat cotizațiile cuvenite.⁴⁸ Fără bani, fără alimente, fără îmbrăcăminte în fața iernii ce bătea la ușă, muncitorii mineri trec la acțiune hotărîtă. Se întăresc legăturile între diferitele localități miniere. Muncitorimea se adună în jurul unui nucleu de muncitori revoluționari încercați. Se întreprind la început cîteva intervenții din partea delegaților sindicali la Direcțiune, dar în afară de promisiuni nu se obține nimic altceva.⁴⁹ Este mai limpede ca oricînd că nu prin delegații și memorii, ci prin luptă hotărîtă și perseverență își vor putea cîștiga drepturile.

În dimineața zilei de miercuri, 7 decembrie, muncitorii mineri din Ticu, împreună cu cei de la exploatarea Curturiș, în frunte cu elementele revoluționare, strînși în sala de apel înainte de a intra în șut, au declarat grevă⁵⁰. Joi după masă, a sosit la Aghireș (Șorecani) inspectorul șef de la Inspectoratul Muncii, pentru a aplana conflictul. Muncitorii, prin intermediul unei delegații formate din 10 persoane, și-au prezentat revendicările formulate în felul următor:

— întreprinderea să fie obligată să plătească muncitorilor pînă la 14 decembrie sau cel tîrziu pînă în 17 decembrie salariile pe lunile august, septembrie și octombrie^{*****}, cel din noiembrie urmînd să fie plătit în ajunul zilei de 25 decembrie;

— întreprinderea să procure pentru muncitori articole alimentare și de îmbrăcăminte.

⁴⁵ *Friss Hirek (Ultimele știri)*, an. II, nr. 275, din 30 noiembrie 1932, p. 3.

⁴⁶ *Munkás Ujság*, an. XXII, nr. 182, 4 decembrie 1932.

⁴⁷ *Idem*.

⁴⁸ *Minerul*, București, an. XIV, nr. 9—12, decembrie 1932.

⁴⁹ *Idem*.

⁵⁰ *Munkás Ujság*, an. XXII, 11 decembrie 1932.

^{*****} Întreprinderea datora muncitorilor salariile în valoare de 702.239 lei pe luna august, 739.807 lei pe septembrie și 962.461 lei pe octombrie.

Delegatul întreprinderii a declarat că nu poate plăti pînă în 17 decembrie decît salariul pe o lună și nu mai mult. Inspectorul delegat a încercat să determine pe mineri să reia lucrul și în aceste condițiuni, dar ca ripostă la această propunere de compromis, dînd dovadă de un puternic simț de solidaritate muncitorească, la 9 decembrie au intrat în grevă alături de tovarășii lor și minerii din Băgara care continuaseră lucrul în primele două zile. La aceea dată numărul greviștilor a atins cifra de 750⁵¹.

Refuzul hotărît al minerilor din Ticu și Curturiș și gestul de solidaritate al celor din Băgara a avut ecou și în presă. Ziarul „Minerul“ nr. 9—12 din decembrie 1932 scria: „muncitorii sînt solidari și hotărîți să continue lupta pînă la satisfacerea cererilor lor juste”.

Hotărîrea minerilor de a nu relua lucrul pînă la satisfacerea revendicărilor lor determină conducerea întreprinderii să trimită încă la 10 decembrie pe directorul general la București pentru a interveni în vederea achitării salariilor minerilor⁵².

Așteptînd răspunsul, întreaga muncitorime grevistă s-a adunat solidară în colonia minieră Ticu. Aici erau și minerii locuitori în colonie și minerii sezonieri, semiproletari din împrejurimi care s-au solidarizat cu frații lor de suferință. În primele 4—5 zile, minerii din colonie au scos toate rezervele de alimente ce le mai aveau, împărțind frățește toată mîncarea cu întregul efectiv de greviști. Dar rezervele fiind minime, s-au epuizat repede și atunci a venit rîndul țăranilor mineri din jurul coloniei Ticu să contribuie nemijlocit la susținerea grevei. Din Dîncu, din Tămașa, din Aghireș țărani mineri aduceau din puținul care-l aveau mîncarea necesară greviștilor⁵³. Mai mult chiar, în momentul cînd Direcțiunea Minelor a amenințat că dacă nu vor înceta greva, va închide depozitul de alimente⁵⁴ de la care se aprovizionau muncitorii, s-a format un comitet de aprovizionare format din Mnereac Ștefan, Mnereac Ioan, Sipko Iosif și alții care, cu sprijinul unor mineri din diferite comune, au reușit să procure alimente⁵⁵, dînd un minunat exemplu de solidaritate muncitorească.

La cîteva zile după începerea grevei, Direcțiunea a încercat să introducă la lucru în mină țărani aduși de prin împrejurimi, cu scopul de a sparge greva. Muncitorii au format însă imediat pichete de grevă care nu îngăduiau nimănui să intre în mină⁵⁶.

În momentul cînd Direcțiunea a încercat să introducă cu forța pe spărgătorii de grevă, pichetul de grevă a intervenit energic în frunte cu comunistul Fuchs Ștefan, care a declarat rîspicat: „Dacă intră cineva în mină fără voia muncitorilor, îi crăp capul cu securea”⁵⁷. Existența și interven-

⁵¹ *Friss Hírek*, an. II, nr. 288, 16 decembrie 1932, p. 6.

⁵² *Munkás Ujság*, an. XXII, 11 decembrie 1932.

⁵³ A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 24.

⁵⁴ Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond 5, dos. 1112, fila 00356.

⁵⁵ A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 14.

⁵⁶ A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 11, 24.

⁵⁷ *Idem*, fila 11.

ția pichetelor de grevă a contribuit la susținerea grevei, zădărniciind toate încercările Direcțiunii de a suprima acțiunea grevistă a muncitorilor.

Vestea grevei minerilor de la Aghireș (Șorecani) s-a răspândit pretutindeni. La o săptămână de la izbucnirea ei, ziarul ilegal *Scînteia* publică un articol intitulat: „Lupta minerilor“ în care descrie situația și cauzele ce au dus la izbucnirea grevei. Ziarul conchide: „Lupta minerilor din Cluj***** trebuie să fie un început al întăririi luptelor minerilor . . . Muncitorii mineri trebuie să pornească cu hotărîre la luptă, contra micșorării salariilor! pentru mărirea lor! pentru achitarea imediată a salariilor, contra plății salariilor în natură⁵⁸.

Între timp, cu toate încercările Direcțiunii de a forța pe muncitori să reia munca, „lucrul stagnează și nici nu se întrezăresc speranțe de lichidare a conflictului“⁵⁹.

Autoritățile raportau la 19 decembrie 1932: „Legiunea de Jandarmi a luat măsuri pentru ca ordinea să nu fie tulburată“⁶⁰. Într-adevăr, la Ticu au sosit trei camioane de jandarmi care au încercat să spargă greva, folosind forța armelor, dar minerii au rămas consecvenți pe poziții și nu au reluat lucrul⁶¹.

La 20 decembrie „în urma demersurilor făcute de organele Ministerului Muncii pe lângă cel de Comunicații, acesta din urmă a acordat suma de 2.000.000 lei pentru achitarea conturilor la minele Aghireș-Ticu și Băgara“⁶², anunță un raport oficial al vremii.

Suma aprobată de abia ajungea să acopere achitarea salariilor pe două luni. Ori minerii nu primiseră bani de patru luni. În toate tratativele anterioare, delegația minerilor ceruse cu insistență achitarea a cel puțin 3 salarii restante.

Pentru a conduce tratativele între cele două părți s-a deplasat la Ticu inspectorul Chirilă, fiind de față și directorul general al întreprinderii.

Tratativele reîncep la 21 decembrie. Direcțiunea a propus minerilor plata salariului pe o singură lună dacă vor relua lucrul. Delegația minerilor, care participa la tratative a refuzat categoric.

Minerii greviști strînși cu toții în sala de apel așteaptă rezultatul tratativelor. În jurul clădirii Direcțiunii, într-o masă amenințătoare, cu pietre și bucăți de lemne în mâini, nevestele și copiii minerilor, zdrențăroși și flămînzi, stau în frigul lui decembrie ore în șir cerînd achitarea salariilor și împărțirea de alimente. Foamea, frigul, suferințele declanșează gestul

⁵⁸ *Scînteia*, nr. 12, an. II, 15 decembrie 1932.

⁵⁹ Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond. 5, dos. 1112, fila 00356.

***** Clujul fiind centrul cel mai apropiat de Aghireș (Șorecani), este citat în ziar pentru a înlesni delimitarea geografică a bazinului carbonifer.

⁶⁰ *Idem*.

⁶¹ A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 23. Vezi și *Jó reggelt (Bună dimineața)*, an. I, nr. 162, 21 decembrie 1932, p. 3 și *Friss Hírek*, nr. 293, an. II, 22 decembrie 1932, p. 5.

⁶² Arhiva Comitetului Central al P.C.R., fond. 5, dos. 112, fila 00357.

violenței: ca la o comandă întreaga clădire a administrației a fost bombardată cu pietre, geamurile au fost sparte⁶³.

— „Vrem piine!”

— „Vrem banii noștri!” strigau femeile și greviștii.

Conducerea și-a dat seama că prin tratative nu se putea ajunge la nici o înțelegere, greva nu va putea fi înfrântă.

Folosind arma instigării, a învrăjbirii, Direcțiunea a reușit să dezbinе unitatea comitetului de grevă, plătind cu bani pe doi din conducătorii reformiști ai sindicatului local aflați în fruntea grevei, care au trădat, fugind din localitate. Dezorientați și neputincioși în același timp, cu un comitet de grevă dezbinat, minerii greviști, după cucerirea unor revendicări parțiale, au reluat lucrul⁶⁴. Era în 22 decembrie 1932.

După mai bine de 2 săptămâni de grevă continuă, de luptă neînfricată din partea masei de mineri, care a dat dovadă de fermitate și spirit revoluționar, datorită trădării și dezbinării, greva a reușit doar parțial.

În aceeași zi, minerilor, conform înțelegerii, li s-a achitat salariul pe o lună, restul de salarii urmînd să le fie achitate în luna ianuarie⁶⁵.

În același timp magazia a fost pentru moment aprovizionată cu alimente.

Cu toate lipsurile avute și greutățile ivite, cu reușita ei chiar și parțială, greva din 7—22 decembrie 1932 a minerilor de la Aghireș (Șorecani) a marcat un nou pas înainte pe calea maturizării revoluționare a minerilor. Ea se înscrie în rîndul acțiunilor din cadrul contraofensivei muncitorrești, care începînd din toamna anului 1932 ia un tot mai mare avînt. Printre altele, referitor la această grevă *Scînteia* scrie următoarele: „Criza continuă să se adîncească, haosul se întărește pe zi ce trece, iar măsurilor de jaf a burgheziei și moșierimii, masele le răspund cu eroicele lupte care prin puterea lor dovedesc revolte, care mocnesc.

Luptele ceferiștilor... a textiliștilor... a muncitorilor din porturi... a minerilor din Cluj (s.n.)... acțiunile pilduitoare ale șomerilor... a zeci de mii de nenumărate revolte țărănești... toate acestea sînt mărturia de luptă a clasei muncitoare.

Să întărim contraofensiva muncitorească, care ne arată că numai prin lupta revoluționară putem cuceri revendicările noastre⁶⁶.

Analizînd situația și învățămintele luptelor din toamna anului 1932, se observă că „valul grevelor crește în întreaga țară... În industria alimentară din București, în *industria carboniferă la Aghireș*“ (s.n.) etc. etc., ele dovedesc creșterea radicalizării maselor, a valului de greve și apariția formelor superioare ale luptelor economice⁶⁷.

Greva de la Aghireș (Șorecani), în limitele ei cauzate de condiții locale, prezintă la o analiză detaliată învățăminte prețioase. Faptul că greva nu

⁶³ A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 14.

⁶⁴ A.E.M. „Șorecani“, F.n., dos. 5, fila 23.

⁶⁵ *Friss Hírek*, an. II, nr. 294, 23 decembrie 1932.

⁶⁶ *Scînteia*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1933.

⁶⁷ *Buletinul Informativ al Consiliului pe țară al Sindicatelor Unitare (Buletin, Az egységes országos szakszervezeti tanács értesítője)*, an. I, nr. 1, 1 ianuarie 1933.

a reușit decît parțial nu se datorește muncitorilor mineri care s-au radicalizat și au intrat în luptă cu hotărîre. Cauzele trebuie căutate în diversele neajunsuri care au împiedicat reușita acțiunii muncitorilor:

— ca pretutindeni, Direcțiunea Societății a dus o politică de dezbinare și de învrăjbitură printre mineri. Muncitorii au fost loviți în grupuri, nu în masă, unii au fost privilegiați în detrimentul altora. S-au ivit astfel cozi de topor, care la Aghireș (Șorecani) au încercat să spargă greva.

— un alt factor a fost teroarea instaurată în colonie prin aducerea celor trei camioane de jandarmi. Arestările anterioare ale tuturor celor bănuși a fi comuniști sau simpatizanți, precum și concedierea unora din muncitorii mai conștienți, a slăbit implicit tabăra conducătoare a muncitorimii miniere, permițînd apoi cadrelor reformiste din fruntea sindicatului local să trădeze în chip rușinos greva. Acest lucru a contribuit fără îndoială la reușita numai parțială a grevei muncitorilor.

Cu toate acestea, greva a prezentat și o serie de aspecte pozitive. Caracterul economic al grevei a atins o formă superioară. Minerii au declarat grevă nesocotind legile burgheziei create pentru a oprima luptele revendicative și care interziceau cu desăvîrșire grevele. Ei au folosit greva ca cea mai eficientă armă de luptă economică, pentru satisfacerea cererilor lor.

În luptele greviste au luat parte mase largi de mineri, în majoritate neorganizati, lucru ce dovedește că masele pot fi organizate și conduse cel mai bine prin intermediul frontului unic de jos.

Greva economică a minerilor de la Aghireș (Șorecani) a dezvoltat însă pe parcurs și orientarea politică a greviștilor. Însuși faptul că minerii au pornit lupta în condițiile ofensivei statului capitalist împotriva nivelului de trai al clasei muncitoare, pentru ieșirea din criză pe spinarea maselor, prin reducerea și — în cazul nostru — prin neplata timp de mai multe luni a salariilor, imprimă grevei economice și un caracter politic.

Apoi, formarea pichetelor de grevă care au împiedicat activitatea spărgătorilor de grevă, participarea la luptă a femeilor și copiilor, acțiunile de solidarizare și ajutorare materială a grevei de către masele populare din împrejurimi, formarea taberei greviștilor în colonia Ticu în vederea asigurării întăririi forței minerilor uniți în luptă, închegarea unui front unic de luptă, toate acestea constituie aspecte ale formei politice de luptă.

Cu reușita ei chiar și parțială, greva din 7—22 decembrie 1932, cu toate lipsurile și învățămintele ei, marchează un nou pas pe calea maturizării politice a minerilor de la Aghireș (Șorecani) care în anii crizei economice au întreprins acțiuni repetate împotriva exploatării capitaliste, culminînd cu grevele din octombrie — noiembrie 1933 încheiate cu victoria minerilor greviști conduși de comuniști*****.

La cucerirea acestor victorii a contribuit desigur și experiența valoroasă acumulată în luptele din anii anteriori.

GH. BODEA

***** Vezi Gh. Bodea: *Din lupta minerilor din Aghireș (Șorecani) împotriva exploatării capitaliste în anul 1933*, în AIPP, nr. 4/1965.

THE REVOLUTIONARY ACTIONS OF THE MINERS FROM AGHIREȘ (ȘORECANI) BETWEEN 1929—1932

(Summary)

Our study presents the struggle of the miners from Aghireș (Șorecani) who in the years of economic crisis made important steps on their way to political maturity and under the leadership of the communists organized several actions against the policy of the ruling classes who tried to overcome the crisis on the shoulders of the working masses.

Beginning with the first years of the economic crisis, the capitalist exploitation strengthened. At the same time, however, also the radicalization of the miner and peasant masses from the Aghireș coal field grew stronger, who joining the large front of the Rumanian working class, marked an evident leftward shifting, and fighting to get rid of the influence of some reformist leaders who were at the head of the local trade-unions, continually drew nearer the Rumanian Communist Party who succeeded to take over the leadership of the revolutionary struggle of the miners.

Beginning with 1929 the miners from Aghireș (Șorecani) had to face both the stockholders and leaders of the „Transilvanian Coal-Mines“ Joint-Stock Company the representatives of capitalist exploitation and some of their own reformist trade union leaders who tried to call them away from the revolutionary struggle.

In the first period, these trade-union leaders made use of their influence upon some of the miners and betraying and disjoining them, succeeded to diminish the victory of the miners' strike from December 9—22, 1932; but in 1933, the following year (the year of great class struggle of the Rumanian working class, led by the Communist Party, culminating with the struggle of the railwayworkers and oil-industry workers from February 1933), during the strikes from October and November, the miners from Aghireș (Șorecani) under the leadership of the communists, giving proof of firmness, gained the victory.